

COLLEGLIA & RESIDENTIÆ BOHEMIÆ.

Provincia hæc Societatis IESU, Anno ab Incarnacione DOMINICA, comprehendebatur Domicilia 43. Ex his Domum Professã 3. Collegia 27. inter quæ Domum primæ Probationis 1. alteram tertie Probationis. Residentias 13. Missiones 2. Præterea Convictus 3. Seminaria 23. Numerat in longitudine milliaria germanica 47. in circuitu 155.

400

ANNIVERSARIUM
PROVINCIAE BOHEMIAE
SOCIETATIS JESU

1623 - 1773 - 2023

PRAGAE 21. - 23. IX. 2023

Præcis investigandi locorum distantiam per tabellæ.

Scire cupis, quantum Bruna 29. distet Pragâ, quare ubi recto in angulo conveniant hinc numerum series, quarum una perpendicularis, altera horizontalis, cui adscriptum est Pragâ, reperies 25. atq; tot milliariibus Bruna distat Pragâ. Simili præxi reperies Olomucium distare Pragâ milliariibus 24. Egram Oppolio. 53.

A.M.D.G.

Konference ke čtyřstému výročí zřízení České provincie Tovaryšstva Ježíšova

Praha, 21. – 23. září 2023, Katolická teologická fakulta UK, Thákurova 676/3, 160 00 Praha 6

Dne 23. září 1623 odeslal řádový generál Mutius Vitelleschi do Prahy list, ve kterém deklaroval zřízení nové provincie Bohemia oddělením o rozsáhlé provincie Austria. Teritoriální vymezení provincie odpovídalo hranicím zemí České koruny tak, jak je aktuálně drželi Habsburkové jako čeští králové. Z hlediska konfesijního byla její součástí území převážně katolická, na podstatné části měla být v následujících letech proběhnout rekatolizace, Slezsko pak zůstalo trvale místem legální konkurence katolictví a luteránství. Národnostně a jazykově ji lze charakterizovat jako česko-německou, s víceméně paritním podílem obou národností. Velmi malá byla skupina polsky mluvících jezuitů z Opolska, objevuje se i několik Lužičanů či rodáci z dnešní Belgie, Nizozemska, Anglie či Španělska. V roce 1623 tvořilo provincii přes 650 duchovních, laiků, studentů a noviců, o sto let později se jejich počet zdvojnásobil, nadále rostl a provincie se stala jednou z nejpočetnějších v Evropě. Význam provincie lze doložit i počtem řádových domů, množstvím studentů a alumnů seminářů, dochovaným počtem literárních, duchovní i vědeckých spisů, ale i skvostnou architekturou řádových chrámů, které spolu s kolejami dominují náměstím řady významných českých a moravských měst. Rozvoj provincie byl narušen kolem poloviny 18. století válkami o rakouské dědictví, jež vedly k přičlenění Slezska k Prusku, což si vyžádalo i změnu hranic provincie. Roku 1755 vznikla provincie Silesia s domy ve Slezsku a Kladsku. Pro českou provincii to znamenalo ztrátu deseti řádových domů, jedné z univerzit a více než čtvrtiny členů, výrazně se změnilo národnostní složení provincie Bohemia, a to ve prospěch příslušníků české národnosti. Ač šedesátá léta 18. století přinesla nový vzestup zájmu o vstup do řádu i o studium na jeho školách v české provincii, celková situace však již směřovala ke zrušení řádu v roce 1773. Vídeňský kongres poskytl prostor v obnovení řádu a v polovině 19. století se jezuité vrátili do Prahy. Obnovená česká provincie však začala psát historii zcela jinou.

Připravovaná konference je věnována rozvoji, stagnaci i zániku české provincie tzv. starého Tovaryšstva, tedy letům 1623–1773 se smysluplnými přesahy. Chce provincii představit především v kontextu rozvoje řádu v raně novověké Evropě v 17. a 18. století. Do centra pozornosti chceme postavit zejména ta badatelská témata, která ukáží fungování celé provincie i jejich jednotlivých členů v řádu jako celku a specifika provincie ve srovnání s jinými, zejména s těmi, které udržovaly s českou provincii užší vztahy (Austria, Germania Superior, Gallo-Belgica, Flandro-Belgica).

Jednání konference bude probíhat ve dvou základních sekcích:

A. Fungování řádu jako takového a jeho začlenění do církevních a vzdělávacích, ale také do politických a sociálních struktur dobové společnosti.

- provincie a ústředí: proces vzniku řádových provincií a jejich teritoriální vymezení či vztah k politickým, národnostním a státním celkům; průběh generální a provinciální vizitace
- personální politika řádu a její mechanismy – obsazování (nejvyšších) řádových funkcí a výběr jejich pomocníků
- vnitrořádová komunikace a (sebe)prezentace – korespondence, litterae annuae, výkazy činnosti, historiografie
- hospodářské zázemí – jeho fungování a prezentace
- jezuité jako teoretici a praktici moci – přímý a nepřímý vliv jednotlivců na mocenské struktury, teoretické politické spisy
- jezuité jako učitelé, profesori a vědci – regionální specifika nižšího řádového školství, transfer metod, znalostí a textů mezi provinciemi, osobnosti
- podporovatelé řádu z řad šlechty a měšťanstva – fundace; podpora stavební činnosti; studijní nadace; dary a testamentární odkazy; vzájemné vazby řádu a rodin, z nichž pocházeli jezuité
- spolupráce či konkurence – duchovní působení jezuitů, vztah jezuitů a jiných řádů, popř. světského duchovenstva; institucionální i osobní vazby

B. Jezuité jako tvůrci, iniciátoři, objednavatelé a konzumenti uměleckých děl různých žánrů

- umělci v jezuitském řádu – výměna a inspirace mezi provinciemi i mezi jezuity a světským prostředím
- reflexe jezuitské spirituality ve vizuální kultuře – meditativní literatura a vizuální kultura, emblematika
- vícejazyčnost české provincie – literární vícejazyčnost, vztah jezuitů k „národním“ literaturám, vernakulární a novolatinská literatura
- teatralita ve škole a chrámovém prostoru
- umění ve vzdělávacím procesu a duchovní formaci
- umění ve službách rekatolizace a misijní činnosti
- provozování, studium a konzumace umění jako ušlechtilá zábava v řádovém prostředí

Príspevky by měly trvat 20 minut. Návrhy a přihlášky s pracovním názvem a krátkým shrnutím (10 až 15 řádků) posílejte do 15. listopadu 2022 na adresu locus.pietatis@gmail.com nebo valentova@hiu.cas.cz. O přijetí Vašeho tématu budete informováni do konce roku 2022, kdy Vám též zašleme další informace.

Za pořadatele

Kateřina Bobková-Valentová (HÚ AV ČR) a Petra Oulíková (KTF UK)

Konferenční jazyky: angličtina, němčina, případně čeština.

Pořádají:

KATOLICKÁ TEOLOGICKÁ
FAKULTA
Univerzita Karlova

Ve spolupráci s:

Záštitu převzala:

Česká provincie
Tovaryšstva Ježíšova